

Tutkijoiden medianäkyvyys

Tiede ja tutkijat kiinnostavat mediassa mutta valikoima vaikuttaa suppealta. Toimittajien ja tutkijoiden vuorovaikutusta kannattaisikin helpottaa entisestään, varsinkin kun osapuolet tarvitsevat toisiaan.

Sujuvasanaisille tutkijoille on kysyntää kotimaisissa medioissa, sillä 92 prosenttia suomalaisista luottaa tutkijoihin ainakin jonkin verran. Luottamus tieteeseen on tätäkin vahvempi. Luvut olivat korkeimpien joukossa kansainvälisessä kyselyssä, jonka teki brittiläinen tutkimusrahoittaja Wellcome Trust.

Tutkijat puolestaan tarvitsevat medianäkyvyyttä. Julkisuus on yksi tapa erottua ja jäädä mieleen kovassa kilpailussa työpaikoista ja rahoituksesta. Palkitsemisjärjestelmissä korostetaan yhteiskunnallista vuorovaikutusta, ja medianäkyvyyttä pidetään vaikuttavuuden yhtenä mittarina.

Tutkijoiden ja toimittajien vuorovaikutusta on jo edistetty. Luovia rajanylityksiä tuetaan apurahoin, jotka sallivat perehtymisen hitaisiin ja vaikeisiin aiheisiin. Netin ”nosto- ja heittopalvelut” kertovat toimittajille tutkijoiden työstä ja näkemyksistä. Niitä esitellään myös tieteenalakohtaisissa nettimedioissa, somessa, blogeissa ja podcasteissa. Monet kotimaiset tiedejulkaisut ilmestyvät avoimesti saataville nettiin.

Tätä kehitystä vasten suomenkielisten tiede-uutisten valikoima tuntuu suppealta. Tiedesivuilta toistuvat geenit, terveys ja sairaudet, ympäristö ja ilmasto, avaruuden arvoitukset ja eläinkunnan erikoisuudet. Humanistisista tieteistä erottuu historia, usein tietokirjamarkkinoilla saavutetun menestyksen ja tarinallisuutensa ansiosta.

Maakuntalehdissä ollaan usein monipuolisempia, koska niissä kiinnostavat oman levikkialueen yliopiston ja korkeakoulujen tutkijat ja heidän saavutuksensa.

Ajankohtaiskommentaattoreiden valikoima on yhteiskuntatieteellisempi. Näkemyksiä kysytään

varsinkin politiikan, sosiaali- ja opetusalojen, ympäristön ja median tutkijoilta. Myös kaupunkien ja oikeustieteen asiantuntemus erottuu.

Toisinaan näyttää kuitenkin siltä, että kiireiset toimittajat valitsevat aiheita ja haastateltavia toistensa jutuista. Omat ideat ja selvitystyö jäävät toteuttamatta tiukkojen julkaisuaikataulujen ja tuotantoehtoju puristuksessa. Parviälyä suunnanneekin, että osa tutkijoista on valmis käynnistämään lausuntoautomaattinsa aiheesta kuin aiheesta heti, kun puhelin soi.

Voisi olla monin tavoin eduksi, että tutkijoiden media- ja viestintäkoulutusta ja yleistä mediaymmärrystä vielä vahvistettaisiin, jotta osaavia vaihtoehtoja olisi medialle tarjolla enemmän. Apua olisi ainakin kokemusten jakamisesta toimittajien ja muiden tutkijoiden kanssa sekä opastuksesta median toimintatapoihin ja oman media- ja viestintästrategian miettimiseen.

Toimittajakin pääsee helpommalla, jos tutkija ymmärtää jo alkajaisiksi, että toimittaja päättää juttunsa näkökulmasta ja sanamuodoista sekä tekee omat johtopäätöksensä oman otsikkonsa alla. Asioita yleistetään ja ne sanotaan lyhyesti silläkin uhalla, että jotain haastateltavan mielestä oleellista jää pois.

Terää voisivat tehdä myös kotikieliset kirjoitusharjoitukset, jotka tuulettavat tieteellisen artikkelikirjoittamisen ja esitelmöinnin maneereja. Esimerkiksi tiedotteen kirjoittamista pitää harjoitella, jotta siitä tulee houkutteleva. On myös hyväksyttävä, ettei hyväänkään tiedotteeseen aina tartuta.

Treeni tuskin menee hukkaan, koska ketterä viestintäosaaminen on tutkijalle verraton apu muuallakin kuin mediassa.

PAULIINA RAENTO

Kirjoittaja on professori, joka työskentelee tiedekustantamisen ja -toimittamisen parissa.